

RIKSDAGENS GRUNDLAGSUTSKOTT

Helsingfors
den 17 september 1993
Utlåtande nr 16

Till Statsutskottet

När riksdagen den 15 september 1993 remitterade regeringens proposition nr 125 angående en fjärde tilläggsbudget för 1993 till statsutskottet för beredning bestämde den samtidigt att grundlagsutskottet skall avge utlåtande i saken till statsutskottet.

Utskottet har hört statssekreteraren Eino Keinänen och äldre regeringssekreteraren Auni-Marja Vilavaara vid finansministeriet, professorn Mikael Hidén, professorn Antero Jyränki, professorn Ilkka Saraviita och professorn Kaarlo Tuori.

Grundlagsutskottet har behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt och anför vördsamt följande.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att ändamålet för moment 28.87.51 (Stödande av bankverksamheten) skall utvidgas så att förlusterna av de egendomsförvaltningsbolag som avses i regeringens proposition nr 130 med förslag till lag om ändring av statens säkerhetsfond skall kunna täckas med statliga medel. Stödfullmakterna föreslås bli utvidgade så att staten med hänsyn till de planerade bolagens storlek bereder sig på att täcka förluster om högst 30 miljarder mark.

I tilläggsbudgeten föreslås fullmakter enligt statsrådets principbeslut för att bevilja Föreningsbanken i Finland Ab och Kansallis-Osake-Pankki borgen och garantier i syfte att trygga deras kapitalförsörjning.

Anslaget under momentet föreslås bli ändrat till ett reservationsanslag.

Utskottets ställningstaganden

Enligt 69 § 3 mom. regeringsformen avläts en tilläggsbudgetproposition, om det är nödvändigt att ändra budgeten. Detta stadgande, som fick

en ny lydelse 1991, motsvarar det tidigare. I enlighet med utskottets tidigare praxis (GrUU 7/1985 rd) kan sådana tillägg i allmänhet anses vara nödvändiga som, om de framskjuts till statsbudgeten för följande finansår, kan ge upphov till avsevärda olägenheter för folk- eller statshushållningen eller för samhällets normala funktioner.

I sitt utlåtande nr 9/1993 rd tar utskottet ställning till om detta nödvändighetskriterium gäller riksdagens samtycke även i någon annan form än i statsbudgeten. Hänvisande till de alternativ som står till buds för riksdagen att ge sitt samtycke ansåg utskottet att en tilläggsbudgetproposition inte behöver bedömas med tanke på nödvändighetskriteriet till den del det är fråga om att inhämta riksdagens samtycke genom propositionen. I linje med detta menar utskottet att den i tilläggsbudgetpropositionen föreslagna ändringen i garantifullmakten i momentet på grund av 75 § 2 mom. riksdagsordningen inte behöver bedömas med tanke på nödvändighetskriteriet.

Ändringen av ändamålet för anslaget under momentet har samband med lagförslaget om egendomsförvaltningsbolag. Förslaget utgör ett komplement till de instrument som finns för att klara av bankkrisen. Reformen avses träda i kraft så fort som möjligt, enligt vad utskottet erfarit redan under pågående finansår. Utskottet ser det som helt naturligt att staten genom tilläggsbudgeten går in för att säkerställa att eventuella förluster av egendomsförvaltningsbolagens verksamhet redan under innevarande finansår kan täckas med medel från momentet. Enligt utskottets uppfattning är det med hänsyn till folk- och statshushållningen helt i linje med det i regeringsformen stadgade nödvändighetskriteriet att ändamålet för anslaget för stödjande av bankverksamheten utvidgas på förslaget sätt i tilläggsbudgetpropositionen.

I propositionen föreslås att det fasta anslaget till stöd för bankverksamheten ändras till ett

reservationsanslag. Anslaget på momentet är 15 miljarder mark och hittills har en miljard utnyttjats. Enligt vad utskottet har erfarit är det högst antagligt att ytterligare 4—6 miljarder mark av anslaget utnyttjas innan finansåret går ut. Den del av anslaget som vid årsskiftet ännu inte har använts skulle återgå, om anslaget inte ändras till ett reservationsanslag såsom föreslås. Ett alternativ till att ändra anslaget är att ta upp ett anslag för stödjande av bankverksamheten som ett reservationsanslag i nästa års ordinarie budget.

Med tanke på riksdagens budgetmakt finns det ingen nämnvärd skillnad mellan dessa alternativ. För reglering av bankverksamheten erbjuder tilläggsbudgetpropositionen en naturlig och enhetlig helhet. Den ger riksdagen, som i sak har förbundit sig att ordna med behövt bankstöd för att få krisen under kontroll, tillfälle till koncentrerad utskotts- och plenarbehandling.

I regeringens proposition nr 262/1990 rd, som ledde till en revidering av 6 kap. regeringsformen, konstaterades uttryckligen att det kan bedömas om det är nödvändigt att ändra budgeten både vad gäller varje enskilt förslag och med hänsyn till tilläggsbudgetpropositionen som hel-

het. Utskottet anser att hela det komplex av bankstödsarrangemang som tilläggsbudgetpropositionen medger dels är ändamålsenligt, dels nödvändigt för att få bankkrisen under kontroll och menar därför att också den föreslagna ändringen av anslaget som ett naturligt led i propositionen för denna exceptionella situation uppfyller det i regeringsformen stadgade nödvändighetskriteriet.

I riksdagens skrivelse med anledning av regeringens proposition angående den första tilläggsbudgeten för 1993 ingår riksdagens beslut och en rad uttalanden. Grundlagsutskottet uppmärksamgör statsutskottet på att det också av klarhetshänsyn bör bedöma i vilken utsträckning det är skäl att upprepa eller bearbeta innehållet i detta beslut och uttalandena, i synnerhet om villkoren för bankstöd, i samband med behandlingen av den föreliggande tilläggsbudgetpropositionen.

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att statsutskottet i sitt betänkande bör beakta det som anförts i detta utlåtande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Niinistö, medlemmarna Kaarilahti, Kekkonen, M. Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen,

Nikula, Vistbacka, Vähänäkki och Väistö samt suppleanterna Komi och Lamminen.